

plaiuri săcelene.

REVISTĂ DE ATITUDINI ȘI PROBLEME SĂCELENE
INGRIJITĂ DE:
VICTOR TUDORAN ȘI ION CRISBĂȘANU.

Dragi prietini,

Prețesc în mod deosebit realizarea d-vastră modestă dar foarte semnificativă. Gândul de a înfățișa prin „plaiuri săcelene“, la răstimpuri, stări și aspirațiuni ale satelor de cari trebuie să fim organic legați, cu cari trebuie să ne împletim destinul noi cei cari ne-am născut la Săcele și pe cari le iubim atât de mult, vă onorează și îngăduiți-mi să vă urez isbândă deplină.

De bună seamă că numai împrejurările grele vă împiedecă să dați un alt format — mai mare — „plaiurilor.“ Dacă va fi scrisă cu miez și cu folos, sunt sigur că vi-se va oferi puțința să'nmulțiți paginile acestei reviste care — mai cu seamă cât timp este mică — e bine să stea pe planul actualității, notând faptele însemnate ale prezentului și limpezind problemele de viitor ale Săcelilor.

Vă voi trimite și modestul meu sprijin material; să fiți siguri că aveți — necondiționat — sprijinul meu moral pentru tot binele ce îl veți face în satele noastre.

Primiți o călduroasă strângere de mână.

VICTOR JINGA.

Săcelele, stațiune climaterică.

După ce în numărul prim al revistei am înfățișat pe scurt ceea ce ne-am propus a face, am căutat ca în numărul doi — deși spațiul nu ne-a prea permis — să tratăm mai pe larg punctul întâiu din „rostul nostru“.

În numărul de față, vom căuta să dezvoltăm partea a doua a „programului“ — dacă putem spune — în care ne-am propus:

„ — să căutăm a găsi mijloacele, ca împreună cu adevărații săceleni din cuprinsul acestei țări românești, să preîntâmpinăm efectele viitorului, nefavorabile elementului românesc din acest colț pitoresc de țară“.

Mijloacele imediate — după modesta noastră părere — pentru preîntâmpinarea efectelor nefavorabile ale viitorului — lăsând la o parte crearea unei industrii temeinice, care

elegie *.

au sucombat, din etajele teilor,
de tuberculoza toamnei, toți ostașii
vîntului, zilele i-ascultă pașii,
de lup flămînd. pe apele aleilor,

creanga trupului tău, de măr înflorit,
nu mai leagănă, frumoasă o, linii crude.
sub călciiul timpului, (ca niște dude)
crinul dragostei noastre-a murit strivit.

fiecare gînd spre tine, azi, mi-e jerbă
de flori, cu parfum de durere acerbă.

nădejdlle și-au frînt toate scutul oval,
de umerii sufletului. numai visul,
prin somn, evocîndu-mi searbăd paradisul
îmi umblă grav, ca bolnavii într'un spital.

nicolae g. moisiu.

*) din volumul de sonete „popas în stele“.

ar necesita capitaluri mari — nu ar putea fi decît, amenajarea Săcelelor într'o stațiune climaterică.

Tinînd seamă că majoritatea caselor sunt construite din piatră, cu încăperi mari, străzile și locuințele prevăzute cu lumină electrică, poziția Săcelelor poate fi considerată ca una dintre cele mai pitorești din tot județul Brașov, cu climă plăcută și împrejurimi minunate pentru excursiuni, cu pădurea de brad aproape și cu traiul relativ ieftin, *este foarte ușoară*, accentuăm, *transformarea Săcelelor într'o stațiune climaterică model*.

Dacă am mai putea conta și pe o cât de mică bunăvoință din partea conducătorilor actuali ai satelor săcelene — înțelegem primarii și consilierii comunali — și avînd în vedere că Săcelele sunt deservite de două stațiuni de cale ferată — Dârste-Săcele și Brașov — cari se bucură de 50% reducere atît în sezonul de vară cît și cel de iarnă, amenajarea lor în stațiune climaterică o putem considera ca rezolvată.

Natural că posibilitatea arătată mai sus — poate singura pentru un moment eficace — nu este însă unica posibilitate, dar pînă la găsirea alteia — din sutele cari vor fi existînd — ne mulțumim să stăruim cu încăpățănare în realizarea ei.

VICTOR TUDORAN.

Un leac.

Este multă ignoranță în lumea satelor. Și multă sărăcie. Moralmente satul este în descompunere. Chipul luminos al sufletului țărănesc de odinioară este întunecat și desfigurat de vîrcolacii politici și de efectele tot mai simțite ale crizei economice.

Prima vină o poartă, fără indoială, factorii intelectuali locali. Inregimentați în cadrele active ale partidelor politice, au ignorat cu o naivitate condamabilă misiunea lor de îndrumători ai vieții morale a satului. A mai venit apoi și cumplita criza economică, pentru a complecta descompunerea tot mai accentuată a sufletului acesta primitiv și lesne crezător al țaranului nostru.

În Săcele ne-am făcut obiceiul de a crede că totul doarme „pe roze“, că mocanul este înțelept și econom. Adevărat și una și alta, numai că sărăcia de azi nu este numai efectul risipei. La noi în deosebi cauzele în marea lor majoritate sînt cu totul altele, pentru că și situația este fundamental deosebită.

(urmare în pag. 3-a.)

Alexandru Lapedatu.

Ministru de Stat.

Unul dintre cei mai vechi reprezentanți ai Săcelelor și poate cel mai legat de glia sănătoasă și plină de sevă românească a acestor sate istorice, este *D-l Alexandru Lapedatu* Ministru Ardealului și profesor la Universitatea din Cluj.

De o concepție politică înaltă, cu o atitudine dârză, drumul parcurs în politica românească de D-sa este drept și neșovăitor iar în partidul național-liberal *D-l Alexandru Lapedatu* reprezintă cu demnitate și prisosință Ardealul.

Figură blândă, judecată clară, veșnic preocupat de interesele colectivității, întreprid și stăruitor, sfătuitor și îndrumător prețios, Ministrul Ardealului de azi, va rămâne pentru generațiile viitoare un exemplu de adevărat parlamentar.

Dar faptul asupra căruia vrem să stăruim acum este altul. La impozanta întrunire a partidului național-liberal din Săcele, ținută în 12 Dec. 1933 - în preajma alegerilor generale - la sugestiile *D-lui Traian Butu*, în cuvântarea sa de răspuns între altele, *Dl. Ministru*, a spus:

„Să vă vorbesc și ca săcelean. Sunt foarte măgulit de cum s'a exprimat *d. Tr. Butu* și *pr. Z. Popovici*. Ca om, sufletește, știu că o recunoștință vine pe urmele faptelor bune, și-mi dau seama. N'am făcut și nu voi face nimic decât din înalta mea conștiință. În vremurile grele și de decădere, am cautat să ajut pe toate căile și să dau curs la toate cererile. Nu-mi voiu schimba atitudinea și voiu fi legat mai mult de Săcele, căci sunt mai bătrân și pe toți contemporanii mei îi văd oameni cu răspundere. Să găsim noi căi ca mocănimă să îndeplinească funcție politică, națională și economică. Aștept dela prietenii mei planuri după care se va putea ajunge la o concluzie.

„*Vă asigur de întregul meu sprijin ca viața românească săceleană să se refacă*“.

Am subliniat declarațiile așa de importante ale *d-lui Ministru Alexandru Lapedatu*, pentru că ele marchează o nouă etapă de viitoare ridicare a Săcelelor și cunoscându-i stăruința credem în realizarea lor. Iar dacă vor fi îndeplinite în întregime ne va face dovadă deplină a dragostei de sufletul săcelenesc, care acum dar mai ales în viitor îi va păstra veșnic o vie recunoștință așezându-l în fruntea marilor săceleni.

VICTOR ION CRITU.

(cont. din pag. 2-a).

Păstoritul, în urma reformei agrare, a devenit o meserie păgubitoare și pierderile adunate an de an au adus dispariția aproape completă a turmelor de oi mocănești. Economia oricât de strânsă nu putea să înfrângă infiltrarea tot mai stăruitoare a sărăciei.

Leacul preventiv n'a lipsit și cel represiv există. Lipsese însă curajul, căci priceperea nu poate lipsi.

Domnul *Traian Butu*, care pe lângă alte demnități și calități de importanță deosebită, o are și pe aceea de bun mocan, de pe înălțimea unei estrade, dase drumul unei idei, mult rumegată în minte desigur și cerea Domnului Ministru *Alex. Lapedatu* sprijin pentru punerea ei în practică. Era vorba de industria casnică a dimiei mocănești și de sprijinul oficial, dat pentruca această stofă, a cărei calitate și preț poate învinge orice concurență, să fie admisă la echiparea soldaților noștri din această regiune. Condițiunile caetului de sarcini ar putea fi, fără îndoială, ușor satisfăcute. Partea principală ar fi găsirea modalității de a pune în practică această idee. Desigur, o asociație cu caracter cooperativ și cu misiunea de mijlocitoare între producători și cumpărători ar fi ceva nu tocmai greu de realizat. Dacă mai adăugăm că industria casnică mai poate produce și stofe englezești pentru sporturile de iarnă mai ales, apoi, covoare, scoarțe, preșuri, etc., ajungem la concluzia că în nici un caz întreprinderea n'ar da rezultate rele.

Rămâne să vedem dacă ideea n'a incolțit numai pentru mărunte socoteli, sau a fost un gând bun ce va deveni o îndeplinire. Oricine și oricum va da o realizare acestei idei, pe lângă mulțumirea ce o va simți de a fi ctitorul unei realizări frumoase, va merita și recunoștința săcelenilor.

ION CRISBĂȘANU.

† Ionel Carpin,

(șase luni dela moartea sa)

La 21 Febr. s'au împlinit șase luni decând unul dintre fii cei mai de seamă ai Săcelelor, a plecat pentru vecie din mijlocul nostru.

Este un prilej de dureroasă aducere aminte și în același timp de adâncire a golului lăsat în sufletul nostru, această comemorare a celui care a fost Ionel Carpin. În aceste vremuri de sbucium și freamăt de patimi, viața lui a fost pentru contemporani un exemplu și pentru viitorime o lecție.

În acest loc ne îndeplinim azi, o datorie de inimă, închinându-ne în fața memoriei acelui ce a cinstit prin munca sa, viața satului său. Și fiindcă, publicația noastră nu exista la moartea sa, ne facem o pioasă datorie de a ne aminti câteva din clipele sbuciumatei sale vieți.

Născut la 10 Martie 1906, rămâne orfan încă din fragedă copilărie și este crescut cu multe greutate de o mamă iubitoare. Face doi ani la Gimnaziul de băieți din Satulung și alți trei ani la Școala Elementară de Comerț din Ploești. În 1926, în vârstă de 20 de ani intră voluntar în școala de artilerie dela Craiova. Peste trei ani se stabilește definitiv în Satulung. Ca membru al partidului național-țărănesc, este ales în 1932, consilier comunal. La 2 Iulie 1933 se căsătorește și — durere — la 21 August acelș an, după trei zile de suferințe supraomenești, se curmă această viață ce cuprinde întregul sbucium al unei generații prea mult încercate.

Apucase calea pe care, într'o țară democratică cum este a noastră, fiecare cetățean poate ajunge în vârful piramidei sociale prin merite proprii. Sunt atât de recente încă în amintirea noastră, manifestările multiple ale acestui frământat al problemelor palpante ale satului său, că nu e cu putință să cântărim noi adâncimea lor. Multe din ele se întâlnesc cu firele proprii noastre vieți și numai timpul — marele duhovnic — din luminile și umbrele vremii, e menit să închege o icoană limpede pentru viitorime.

La șase luni dela moartea sa, când aripa tăcerii eterne fâlfaie întunecată peste mormântul lui Ionel Carpin, sufletul tuturor, purificat de patimi trecătoare, trebuie să se ridice la înălțimea de unde se văd căile destinului. Biruiți de latura omenească a unei drame, care a frânt în două avântul unui drumetș, ne plecăm frunțile, dar din sbuciumul nostru chinuit, în aceste zile de grea cumpănă, ne ridicăm conștienți că pilda lui ne va da o voință tare, un cuget onest și o supremă hotărâre de a continua pe calea bătută de el, pentru propășirea Săcelelor noastre.

Iată singurul omagiu ce-l putem aduce memoriei sale.

ION CRISBĂȘANU.

† ALEXE BURGHÎȘAN.

În ziua de 4 Ian. 1934 a murit în Satulung tânărul Alexe Burghîșan, fost în serviciul Prefecturii Județului Brașov și econom onorific al Asociației „Isvorul“ din Satulung. Munca desinteresată depusă la „Isvorul“, lucrând cu tot entuziasmul lui tineresc la ridicarea Săcelelor, fie pe teren cultural, fie sportiv, poate fi luată oricând exemplu bun de ceilalți membri. Născut la 16 Oct. 1911, moare în vârstă de 22 ani. Împreună cu toți membrii, zicem din toată inima: „Dumnezeu să-l ierte“.

* Rugăm pe toți *publiciștii* săceleni, să ne trimită câte un exemplar din revistele, ziarele și gazetele în cari au publicat ceva, pentru a ne ușura munca de coordonare a activității săcelenilor.

Redacția și Administrația :

SATULUNG-SĂCELE (Jud. Brașov)
Șoseaua Regele Ferdinand No. 670.

ABONAMENTE:

pentru particulari, anual Lei 30
pt. preoți, profesori și învățători anual Lei 50
pt. instituții și abon. de sprijin, anual Lei 100

Tip. Școlii Carpaților Brașov.

Ecouri din . . .

* **București.** — Excelența sa d-l ministru Alexandru Lapedatu, a vorbit în cadrul „săptămânii unirii“, organizată de Radio-București, despre „Mihail Kogălniceanu“, în ziua de 22 Ianuarie a. c. ora 9'30 seara.

D-l Vasile P. Sassu, unul dintre cei mai vechi și de-stoinici membrii ai partidului național-liberal, a fost numit pe ziua de 31 Ianuarie a. c. ministru de industrie și comerț.

* **Cluj.** — La înmormântarea ultimului memorandist, Teodor Mihali, guvernul a fost reprezentat prin d-l ministru de stat Alexandru Lapedatu.

D-l C. Iencica, a fost numit șeful serviciului învățămîntului primar și inspector școlar pentru județele Cluj și Sălaj.

* **Constanța.** — Rectificare Suntem în măsură a anunța că Dl. Gh. Stețcu nu e mocan ci răzeș moldovan din comuna Galbeni jud. Roman. Soția sa însă e mocancă.

* **Arad** — Excelența sa d-l ministru al Ardealului, Alexandru Lapedatu, a ținut o impresionantă cuvîntare, ca reprezentat al guvernului la înmormântarea marelui luptător naționalist, Vasile Goldiș.

* **Călărași.** — D-l Aurel Pană, președintele sindicatului agricultorilor din Ialomița, face parte din Comitetul Național Român, ce participă la „Congresul Internațional de Agricultură din Budapesta“, ce se va ține între 13 și 20 Iunie a. c.

* **Brașov.** — D-l Ion Al Bran-Lemeny, semnează în Gazeta Transilvaniei, două articole: Un jubileu „Societatea de Măine după 10 ani de muncă“ și „Teatru german“.

* **Turda.** — D-l prof. Dr. Gh. Dragoș a vorbit despre „criza economică și tineretul universitar“, în cadrul serbării organizate de soc. Excursia, a studenților clujeni.

— Informațiuni —

* **SPORT.** Casa de Citire din Turcheș, secția sportivă a organizat în ziua de 14. I. 1934, primul concurs de sky din Săcele în anul curent. Juriul: Căp. Chirițescu (președinte), dr. E. Bodeanu. M. Panaitescu, I. Șeitan, Gh. Panaitescu, O. Popovici jud., M. Teșileanu și I. Despan. Clasificarea: Seniorii: Sandu Moldoveanu, Gavrilă Gădri, Ion Bujilă. Juniori: Dionisie Becke, Aurel Oprescu, Andrei Moarcăs. Copii: Romul Leucă, Ion Stoian, Ion Stângă. Clasamentul general: Săceleana, Isvorul, C. C. T.

* Oierii din jud. Sibiu sau prezentat D-lui Ministru Cipăianu, căruia i-a expus proasta situație a crescătorilor de oi din țară, din lipsa unor pășuni bine amenjate și din lipsa mijloacelor de valorificare a lânii și a produselor lactale, cerând înființarea unei „Uniuni a crescătorilor de oi, în sindicate regionale.“

N'ar fi timpul oare să procedeze și mocanii săceleni la fel ca sibienii?

* D-l Petre Schiau, sportivul săcelean cunoscut, a făcut parte anul acesta din Stafeta Diviziei II-a V. M. Brașov, clasată I. la concursurile militare dela Sinaia.

* Conducătorul echipei „Liceului Meșotă“, clasată întâia la concursul interșcolar de sky din Brașov, este săceleanul Ion Bujilă.

* Școala Profesională de Fete și revista „Plaiuri Săcelene“, ambele din Satulung, au aranjat în seara zilei de 17 Febr. 1934 în sala „Szabó“ un festival artistic, urmat de dans. Programul: a) Coruri, declamări, dialoguri și dansuri naționale executate de elevele școlii. b) Piesa de teatru „Mancchinul Sentimental“, jucată de: Violeta Russu, Elis. Conduleț, Leana Ghia, Ionel Crisbășanu, Anghel Conduleț și V. Tudoran.

La reușita serbării au contribuit: D-na Florica Ciuta directoare, D-rele Marioara Perșoiu secretară și Amelia Strîmtu la tombole, Bucura Duvlea dansuri, Viorica Roșca coruri, D-na Median dialoguri și celelalte profesoare. Din partea noastră, membrii din cercul revistei.

* Reuniunea Femeilor Române de sub conducerea D-nei M. Iarca, a împărțit numeroase daruri la 40 familii sărace din Săcele.

Memento.

După ce o veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi, vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește locuri scumpe vouă sau părinților voștri.

— 15. III. 1000 ex. —

— p. 5. —

Am primit la redacție *)

dela 15 I. 1934 până la 10. 2. 1934.

Cărți.

I. G. Munteanu, Valuta și Comerțul Internațional, conferință ținută la 17 Mai 1932. Ciclul de conferințe din 1932. Academia de export din Galați.

Reviste și ziare.

„Gând nou“, An. II. No. 3. Revistă literară Buzău. „S. O¹. H².“ An. III No. 10.. Literatură și pamflet T.-Măgurele. — „Ardealul“ An. XIII No. 5. Ziar local, Brașov. — „Litere“ An. II. No. 3-4. Revistă literară, București. — „Munca Literară“ An. II. No. 1. Gazetă de critică, informație artistică și culturală, București. — „Vraja Mării“ An. I. No. 4-5, revistă literară Constanța. — „Insemnări“ An. III. No. 14-15, revistă literară, Dorohoiu. — „Crainicul Cetății“ An. I. No. 4. Revistă culturală, Suceava. — „Satul“ An. IV. No. 39. Revistă pentru popor București. — „S. O¹. H².“ An. III. No. 11-12, literatură și pamflet, T.-Măgurele. — „Omega“ An. I. No. 2. Literatură, artă. Buzău.

*) Cărțile și revistele apar în ordinea sosirii.

Poșta Redacției.

D-lui Alexe Codreanu, Ploești. Vă mulțumim pentru cele 30 adrese trimise atât de repede. *D-lui Ioan Codreanu, Buzău.* Primit c. p. și mulțumiri pentru cele 11 adrese trimise. *D-lui Valeraș Roșculeț București.* Am primit cele 10 adrese date, vă mulțumim și suntem încântați că ne-ați înțeles. *D-lui Nicolae Niculescu, Buzău.* Credem că ați primit cartea poștală trimisă de noi. *D-lui N. Munteanu, București.* Primit scrisoarea și vă mulțumim pentru cele 28 adrese cât și pentru concurs. *D-lui Victor Jinga prof., Cluj.* Plăcut impresionat pentru „isbândă deplină“ ce ne-ați urat, vă mulțumim pentru sprijinul ce ne-ați promis. Deoarece acceptați rostul revistei noastre, ne-am luat permisiunea a publica în ntregime scrisoarea Dvs. *D-lui Ioan I. Necula com. Ploești.* V'am răspuns separat. Pentru toți săcelenii și cititorii noștri, comunicăm că *D-l Emil Pană* nu face parte din gruparea sau administrația revistei noastre. Până în prezent nu avem corespondenți și nici incasatori în nici o localitate. Cei cari vor fi numiți, vor fi anunțați prin revistă. — TUTUROR celor ce ne-au scris, le vom răspunde în numerile viitoare. RĂSPUNSURILE la „poșta redacției“ s'au dat în ordinea sosirii scrisorilor. — POȘTA ADMINISTRAȚIEI. Numele abonaților noștri, din lipsă de spațiu, se va publica de două ori pe an, în No. 6 și No. 12.

Spre știință.

— Toate cărțile și revistele primite la redacție vor fi amintite la bibliografie.

— Rugăm insistent revistele și ziarele din țară a răspunde schimbului nostru.

— Domnii cari nu sunt abonați și rețin primul număr rimis de noi, se consideră abonați pe întreg anul.

Rugăm pe toți cei cari primesc revista, să ne comunice adresele exacte, pentru a o putea primi imediat după apariție.

Le-am fi deasemenea recunoscători, tuturor celor ce ne-ar indica printr'o carte poștală, adresele exacte ale rudelor și prietenilor de origine săceleană.